

Pedagogická fakulta
Univerzita Hradec Králové

Hodnocení diplomové práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Bc. Barbora Spěváková

Název práce: Prevalence závislostního chování u studentů Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany a jeho prevence (se zaměřením na návykové látky)

Vedoucí práce: Mgr. Iva Junová, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Petra Ambrožová, Ph.D.

Téma práce: podle mého názoru přímo nesouvisí s oborem, který autorka studuje (viz níže).

Zaměření práce: odpovídá názvu práce. Autorka v předkládané práci hovoří o látkové závislosti, popisuje jednotlivé skupiny návykových látek a charakterizuje vývojové období mladé dospělosti. Poslední dvě kapitoly se zabývají představením Armády ČR včetně Univerzity obrany a prevencí závislostního chování. Motivace pro výběr tématu práce není dostatečně zmíněna z pohledu oboru, autorka pouze zmiňuje vlastní motivaci, kterou je možná návaznost práce na její zřejmě další studium. Práce je bohužel z velké části pouze doplněná bakalářská práce autorky. Ve výčtu návykových látek nejsou zmíněny všechny drogy, popisovány jsou pouze vybrané, údaje o užívání různých skupin látek jsou opět posbírány pouze z jednoho zdroje, a to Prevalence užívání drog v populaci. V závěru kapitoly 2 je uvedeno: „*Kapitola se věnuje jednotlivým druhům návykových látek. Zmiňuje projevy intoxikace i možných následků jednotlivých látek. V závěru každé podkapitoly je zmíněna situace v České republice dle dostupných údajů.*“ Tento popis je zřejmě pokusem o shrnutí kapitoly, nicméně se spíše hodí do úvodu kapitoly. Obdobná shrnutí jsou také v dalších kapitolách. Kapitola 3 je sice vzhledem k tématu práce a výzkumu v pořádku, ale jak souvisí popisované

charakteristiky mladé dospělosti se závislostním chováním studentů vybrané fakulty vybrané univerzity? V práci není zodpovězena zásadní otázka – proč je práce zaměřená právě na studenty Univerzity obrany a ne jiné univerzity a proč je zaměřená na konkrétní fakultu a ne na jiné? Také vzhledem k formulovaným hypotézám mi není jasné, proč je práce zaměřená tímto směrem, ačkoliv výzkum není koncipován tak, aby zjišťoval data a priori o příslušnících Armády. Dostatečně není zmíněno, proč se práce orientuje na příslušníky AČR, pouze je několikrát zopakováno, že jsou na ně kladeny vysoké nároky.

Vzhledem k povaze empirického šetření je kapitola 1 Závislost nadbytečná, protože cílem práce není zjišťovat u vojáků závislostní chování, ale to, zda užívají návykové látky a jak subjektivně hodnotí preventivní snahy univerzity.

Empirické šetření: dle mého názoru není dostatečně teoreticky ukotveno. V práci naprosto schází teoreticky koncipovaný pohled na závislostní chování příslušníků AČR, autorka pouze cituje cca 3 výzkumná šetření, která byla realizována na stovce respondentů. V rámci úvodu do empirického šetření je formulován cíl výzkumu (viz níže) a 3 hypotézy. Hypotézy jsou řádně opřeny o odborné zdroje a jsou vztahem mezi dvěma proměnnými (kromě H3). Kvantitativní šetření bylo realizováno pomocí dotazníku vlastní konstrukce, který byl distribuován elektronicky. Celkem bylo získáno 122 dotazníků. Z textu není jasné, proč se autorka v dotazníku ptala na místo bydliště, když se v hypotézách tento údaj neobjevuje. Dále má interpretace dat tradiční podobu, za pomoci grafů jsou představeny odpovědi respondentů na položky dotazníku, později se autorka věnuje verifikaci hypotéz.

Položka dotazníku č. 3 je dle mého názoru nerelevantní, jedná se o otázku „*Víte o tom, že by někdo ze studentů ve vaší škole užíval některou z nelegálních návykových látek?*“. Nedokonale formulovaná je položka č. 22 „*Zúčastnili jste se nějakého*

preventivního programu (např. přednáška, workshop) během Vašeho současného studia, který byl zaměřený na návykové látky?“. Z otázky jasně nevyplývá, zda se autorka ptá na přednášku realizovanou univerzitou, nebo přednášku realizovanou jiným subjektem, ale probíhající během období studia. Stejně tak se autorka ptá na to, co považují respondenti za efektivní preventivní snahy v oblasti užívání návykových látek. Mohou vlastně vojáci (resp. medici) efektivitě prevence rozumět, mohou dostatečně erudovaně toto posuzovat? Na část dotazníku, která se týká prevence (a toto je dílčí cíl práce) neodpovídal plný počet respondentů, ale pouze část z nich. Představení odpovědí na položky dotazníku není srovnáno s teoretickou částí, autorka pouze komentuje to, co je viditelné z grafů. Hypotézy jsou verifikovány na základě testu dobré shody.

Využitelnost pro praxi: Nízká. Autorka nenavrhuje žádná vlastní řešení, prakticky se nad zjištěnými výsledky zamyslela pouze v této větě: „*Vhodným by proto bylo se do budoucna na fakultě zaměřit nejen na informace o návykových látkách, ale také na prevenci jako takovou.*“, což je naprosto nedostačující a obecný výklad. Další náměty jsou spojeny spíše se zakázkou, v rámci které autorka diplomovou práci psala, a sice že na základě výsledků navrhne UNOB preventivní program pro studenty.

Rozsah práce: je dostatečný pro diplomovou práci. Práce obsahuje 90 stran textu bez příloh.

Práce s odbornými zdroji: Hned v Úvodu práce autorka používá zobecněné výsledky týkající se statistik užívání alkoholu v ČR, ale neodkazuje na zdroje. Jednotlivé kapitoly jsou pouze kompilací z jednotlivých dostupných pramenů, na problematiku není pohlíženo z pohledu různých zdrojů. Některé zdroje (např. www.alkoholik.cz, neoborný časopis Dekontaminace) dle mého názoru do odborné práce nepatří. Diskutabilní je otázka odkazování na zdroje uvedené v bakalářské práci autorky –

např. na s. 14 (Ondrejkoovič a kol., 2009 in Spěváková, 2017), na s. 15. (Kraus, 2015 in Spěváková, 2017). Podle mého názoru by měla studentka citovat pouze původní zdroj. Protože v podstatě neexistují odborné zdroje (a už vůbec ne sociálně pedagogicky zaměřené), které by se věnovaly činnostem AČR, některé pasáže kapitoly 4 jsou opřeny pouze o webové stránky AČR, případně o osobní rozhovor se zaměstnanci fakulty (ten ale není v práci doložen). Počet zdrojů v uvedeném seznamu je 57.

Jazyková, formální a stylistická úroveň práce: Chyby se objevily namátkou např. na s. 8 „málo-kdo“, na s. 8 „Typickým příkladem je hned samostatný start života.“ – autorka asi měla na mysli samotný, na s. 8 „strávit s přáteli“, s. 8 „při aktivním kouření“, na s. 12 chybí čárka v souvětí, s. 18 chybí čárka v souvětí „Popis, který zde nalezneme pak blíže popisuje Nešpor“, s. 26 nadbytečná čárka „v podobě tablet, případně, v roztocích či injekčně“, na s. 37 „zaměřuje se na předcházení protiprávních jednání, problematice drog“. Z jakého důvodu jsou v úvodu jednotlivé názvy ministerstev na s. 9 zkráceny na M.?

Cíl práce: „*Analyzovat problematiku užívání návykových látek a popsat specifika mladé dospělosti a výzkumným šetřením zmapovat současnou situaci užívání návykových látek mezi studenty Fakulty vojenského zdravotnictví.*“ V cíli a názvu práce vidím drobný rozpor – dle názvu práce se autorka zabývá výskytem závislostního chování, dle cíle práce se zaměřuje pouze na užívání návykových látek. Další rozpor pak vzniká v cíli výzkumného šetření: „*Cílem mého výzkumného šetření bylo zmapovat četnost užívání návykových látek studenty Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany.*“, kde autorka hovoří o měření četnosti. Který cíl tedy vnímá autorka jako naplněný?

Shrnutí: Ačkoliv studentce osobně velmi fandím v její aktivitě realizování výzkumů „na klíč“ pro jiné univerzity, měla dle mého názoru tvořit takové šetření v rámci svého volného času (nebo dílčí seminární práce), nikoliv ve formě diplomové práce. Myslím si, že zaměření tématu (mimo návykové látky) zcela nezapadá do oblasti zájmu sociální pedagogiky a v textu není o propojení s touto disciplínou žádná zmínka. Zásadní problém bych s tématem neměla v případě, že by si autorka v práci více obhájila to, proč je zvolena poněkud netradiční cílová skupina, a zejména pak, jak na zjištěné výsledky může reagovat sociální pedagogika. Navrhovaná řešení jsou vlastně předem připravené domluvy Univerzity obrany s autorkou a ona sama žádná řešení nepřináší. Kvalita textu je bohužel poznamenána i tím, že díl práce je převzatý z práce bakalářské a v textu se objevují chyby. Název práce bych doporučila konkretizovat, protože se výzkumné šetření nezaměřuje na závislostní chování (nezjišťuje závislost), ale na užívání návykových látek a osobní postoj k prevenci užívání návykových látek respondentů z řad studentů. Výsledky šetření mohou být zkreslené tím, že některé položky důležité pro verifikaci hypotéz, se ptají na to, zda respondent ví o někom, kdo užívá návykové látky. Jeho kladná odpověď neznamená, že tomu tak skutečně je.

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

1. Co máte na mysli „prevencí jako takovou“, kterou navrhuje ve shrnutí výsledků?
2. Dostatečně není v práci zmíněno, proč se práce orientuje na příslušníky AČR, pouze je několikrát zopakováno, že jsou na ně kladeny vysoké nároky. Máte možnost srovnání se studenty jiných fakult jiných univerzit? Jsou na ně kladeny nižší nároky?

3. Jak konkrétně bude fakulta reagovat na výsledky šetření v oblasti prevence, kde odpovědělo pouze 72 ze 122 respondentů a 51,4% z nich uvedlo, že jako efektivní formu prevence vnímají přednášku? Skutečně je fakulta do preventivního programu zařadí, i když v textu uvádíte, že samotná přednáška není považována za účinnou?
4. Z jakého důvodu byly dotazníky distribuovány elektronicky, když měla fakulta zájem o výsledky šetření? Nebylo Vám umožněno dotazníky předávat studentům osobně? Je tedy zcela jisté, že dotazníky vyplnili skutečně „požadovaní“ respondenti?
5. Co konkrétně má za cíl zjistit položka dotazníku č. 3 „Víte o tom, že by někdo ze studentů ve vaší škole užíval některou z nelegálních návykových látek?“?
6. V textu uvádíte, že Vaše práce je ojedinělou v ČR. Existují výzkumy na toto téma v zahraničí?
7. Prosím autorku, aby u obhajoby doložila, z čeho vycházela v Úvodu práce, kde zmiňovala statistické údaje o užívání návykových látek.

Navrhované hodnocení: A – B – C – D – E - F

Datum: 30. 4. 2019

.....

Podpis oponenta práce